Usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2012, sp. zn. 15 Tdo 1198/2012, ECLI:CZ:NS:2012:15.TDO.1198.2012.1

Číslo: 55/2013

Právní věta:

Předmětem trestního stíhání je vždy skutek, v němž je spatřován trestný čin, od kterého je třeba odlišovat jeho popis, který je obsažen v obžalobě nebo v návrhu na potrestání (srov. č. 41/2002-I. Sb. rozh. tr.). Podstatou skutku je trestněprávně relevantní jednání a jím zapříčiněný trestněprávně významný následek. Proto i při posuzování otázky škodlivého následku při podmíněném zastavení trestního stíhání je nutné vždy vycházet ze skutku, který je obviněnému kladen za vinu, a zkoumat, zda ke konkrétní škodě nebo k bezdůvodnému obohacení došlo v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním obviněného a zda je zahrnuta jeho zaviněním. Přestože nemusí být v popisu skutku obsaženém v žalobním návrhu obžaloby nebo návrhu na potrestání uvedeny např. všechny osoby, které v důsledku protiprávního jednání obviněného utrpěly škodu nebo na jejichž úkor bylo získáno bezdůvodné obohacení, musí soud rozhodující o podmíněném zastavení trestního stíhání, pokud je vzniklá škoda nebo bezdůvodné obohacení v příčinné souvislosti se zaviněným jednáním obviněného, které je mu kladeno za vinu, zkoumat, zda obviněný nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě, nebo vydal bezdůvodné obohacení činem získané, nebo s poškozeným o jeho vydání uzavřel dohodu, anebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání, ve vztahu ke všem subjektům, jimž škodu skutečně způsobil nebo na jejichž úkor se bezdůvodně obohatil, a to bez ohledu na to, zda jsou zachyceny v popisu skutku, který je předmětem trestního stíhání (§ 307 odst. 1 písm. b/, c/ tr. ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 19.12.2012

Spisová značka: 15 Tdo 1198/2012

Číslo rozhodnutí: 55

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Podmíněné zastavení trestního stíhání

Předpisy: § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř.
§ 307 odst. 1 písm. c) tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Z o d ů v o d n ě n í :

Samosoudkyně Městského soudu v Brně rozhodla podle § 307 odst. 1 tr. ř. usnesením ze dne 12. 3. 2012, sp. zn. 2 T 35/2012, o podmíněném zastavení trestního stíhání obviněného I. K. pro přečin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku, jichž se měl dopustit ve stručnosti tím, že

I. nejméně od 16. 8. 2010 do 21. 9. 2011 v B., na M. n. 12, v bytě č. 19, pod přezdívkou „m.“, ze svého notebooku přistupoval na filehostingový server, na který úmyslně bez souhlasu autorů nebo výrobců a v rozporu s ustanovením § 12, § 30 a § 80 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“), umístil rozmnoženiny nejméně 368 kinematografických děl podléhajících ochraně podle autorského zákona, čímž neoprávněně zasáhl do práv k audiovizuálním dílům, zvukově obrazovým záznamům a jiným autorských dílům jejich rozmnožením a sdělováním veřejnosti pomocí mezinárodní sítě Internet, a porušil tak majetková práva celkem třinácti obchodních společností zastoupených zmocněncem společností Č. p. u.;

II. v blíže nezjištěné době, nejpozději do 21. 9. 2011, na stejném místě v B., pod blíže nezjištěnou přezdívkou, prostřednictvím internetové výměnné sítě, úmyslně bez souhlasu autorů nebo výrobců a v rozporu s ustanovením § 12, § 30 a § 76 autorského zákona poskytoval jiným uživatelům této sítě přístup k souborům, které měl uloženy ve svém počítači a které obsahovaly:

1. rozmnoženiny hudebních děl ve formátu MP3 o celkovém objemu 125 MB, čímž porušil majetková práva kolektivního správce autorských práv společnosti Č. n. s. M. f. h. p.,

2. instalační ISO image komerčního software N. f. S.: M. W. B. E., čímž porušil majetková práva společnosti E. A. I., 209 R. S. P., R. C., USA, zastoupené v České republice advokátní kanceláří R., R. & G.,

3. instalaci ve 4 „mds“ obrazech včetně C. a K., komerčního software N. f. S.: M. W., čímž porušil majetková práva společnosti E. A. I., zastoupené v České republice advokátní kanceláří R., R. & G.;

III. v blíže nezjištěné době nejpozději do 21. 9. 2011 na stejné adrese v B. užíval v rozporu s ustanovením § 30 odst. 1, 3 autorského zákona nelegální rozmnoženiny komerčního software:

1. N. f. S.: M. W., čímž porušil majetková práva společnosti E. A. I.,

2. N. f. S.: C., čímž porušil majetková práva stejné společnosti E. A. I., zastoupené v České republice advokátní kanceláří R., R. & G.,

které měl uloženy na pevných discích svého počítače, čímž způsobil celkovou škodu ve výši 518 Kč.

Současně byla podle § 307 odst. 2 tr. ř. obviněnému stanovena zkušební doba v trvání dvou roků.

Státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Brně podala proti uvedenému usnesení soudu prvního stupně stížnost, kterou Krajský soud v Brně usnesením ze dne 17. 4. 2012, sp. zn. 8 To 152/2012, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl jako nedůvodnou.

Proti usnesení Krajského soudu v Brně podal nejvyšší státní zástupce dovolání v neprospěch

obviněného I. K., přičemž odkázal na důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. l) alinea druhá tr. ř. a § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. Nejvyšší státní zástupce nejprve ve svém dovolání připomněl, že ve věci obviněného proběhlo zkrácené přípravné řízení, po jehož skončení podala státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Brně návrh na potrestání dne 1. 3. 2012. Již v řádném opravném prostředku podaném proti usnesení samosoudkyně Městského soudu v Brně namítala státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Brně, že nebyly splněny všechny zákonné podmínky pro podmíněné zastavení trestního stíhání, a to jednak řádné doznání obviněného, jednak nebyla uzavřena dohoda o vydání bezdůvodného obohacení mezi obviněným a poškozenými. Soud druhého stupně odmítl obě citované námitky uplatněné ve stížnosti. Nejvyšší státní zástupce se však domnívá, že obě citované zákonné podmínky pro použití institutu podmíněného zastavení trestního stíhání obviněného nebyly naplněny v celém rozsahu, jak požaduje ustanovení § 307 odst. 1 tr. ř. Prvním chybějícím předpokladem takového procesního postupu bylo doznání, které v dané trestní věci obviněný učinil pouze v procesním postavení podezřelého dne 22. 2. 2012 v rámci své výpovědi, přičemž po zákonném poučení vyslovil souhlas s podmíněným odložením návrhu na potrestání ve smyslu § 179g tr. ř. Podle nejvyššího státního zástupce se jedná o zásadně jiný institut než podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř., a v důsledku toho absentovalo doznání obviněného jako první podmínka pro použití tohoto odklonu v řízení před soudem uvedená v odst. 1 písm. a) cit. ustanovení. Podle názoru nejvyššího státního zástupce si samosoudkyně mohla opatřit „řádné“ doznání obviněného i v případě, kdy nechtěla ve věci nařizovat hlavní líčení, např. provést jeho výslech již v procesním postavení obviněného a získat jeho souhlas s užitím institutu podle § 307 tr. ř. Jestliže tak samosoudkyně neučinila, nebyl obviněný řádně poučen o možnosti podmíněného zastavení trestního stíhání a tudíž s ním ani nemohl vyslovit souhlas.

Druhou z absentujících podmínek podmíněného zastavení trestního stíhání obviněného I. K. byla podle nejvyššího státního zástupce skutečnost, že obviněný nevydal bezdůvodné obohacení ve výši licenčního poplatku, resp. dvojnásobku odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v rozhodné době, ani neuzavřel dohodu o jeho vydání se všemi oprávněnými. K tomu nejvyšší státní zástupce ve svém dovolání uvedl, že znakem skutkové podstaty přečinu porušení autorského práva a práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku není vznik majetkové škody, neboť oprávněným subjektům zpravidla vzniká z tohoto jednání jiná škoda, neboť jde o ochranu nehmotné oblasti. Pachatel však získává zároveň takovým trestným činem neoprávněný majetkový prospěch. Neoprávněným užitím díla bez potřebné licence vzniklo na straně obviněného bezdůvodné obohacení ve výši licenčního poplatku, resp. dvojnásobku odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v rozhodné době ve smyslu § 40 odst. 4 autorského zákona. Jestliže bylo bezdůvodné obohacení důsledkem trestného činu, bylo třeba k této okolnosti přihlédnout při úvahách o splnění podmínek užití institutu podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř.

Z těchto důvodů nebyly v posuzované věci splněny podmínky, aby trestní stíhání obviněného bylo podmíněně zastaveno podle § 307 tr. ř.

Nejvyšší státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil shora uvedená usnesení soudů obou stupňů, a to včetně obsahově navazujících rozhodnutí, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Brně věc znovu projednat a rozhodnout.

Obviněný se prostřednictvím svého obhájce vyjádřil k podanému dovolání, vyslovil nesouhlas s jeho výhradami a rozhodnutí soudů obou stupňů označil za správná. Pokud jde o doznání, připomněl obviněný, že nikdy svou vinu nepopíral, doznání učinil jasně, svobodně a vážně v rámci své výpovědi v postavení podezřelého. Proto nebylo nutné ani z hlediska zákona, aby samosoudkyně prováděla jeho další výslech, pokud uznala takový projev obviněného za dostatečný. Pojem „kvalifikovaného doznání“, jak je použil ke své argumentaci nejvyšší státní zástupce, podle obviněného nemá oporu v trestním řádu. Stejně tak nepovažuje obviněný za nutné vyslovit znovu souhlas s použitím § 307 odst.

1 tr. ř., neboť o takovém postupu byl poučen před svým výslechem ve zkráceném přípravném řízení a ani zákon nepožaduje samostatné poučení o podmíněném zastavení trestního stíhání. Za neopodstatněnou označil obviněný i výhradu týkající se vydání bezdůvodného obohacení, neboť nebylo pojato do návrhu na potrestání okresního státního zastupitelství. Z částky, s níž se k trestnímu stíhání připojila Č. p. u., nelze zjistit způsob jejího výpočtu, přičemž k určení výše licenčního poplatku v rozhodné době by bylo nutné opatřit znalecký posudek. Takové doplnění dokazování však obviněný považuje za nadbytečné. Doplnil, že s ohledem na své osobní a majetkové poměry (student střední školy) by nebyl schopen uhradit částku téměř čtyř milionů Kč, kterou Č. p. u. v rámci své písemné zprávy vyčíslila jako škodu, resp. bezdůvodné obohacení. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud podané dovolání nejvyššího státního zástupce zamítl.

Nejvyšší soud nejprve rozhodoval o podaném dovolání v senátě č. 5 Tdo, který usnesením ze dne 5. 9. 2012, sp. zn. 5 Tdo 859/2012, podle § 20 odst. 1, 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“), věc obviněného I. K. postoupil k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu (dále jen „velký senát Nejvyššího soudu“), neboť senát 5 Tdo jednomyslně dospěl k závěru, že řešená procesní otázka týkající se náhrady škody způsobené trestným činem či vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem bez ohledu na jejich vyjádření v popisu skutku, má po právní stránce zásadní význam. Všichni členové senátu 5 Tdo se shodli na tom, že se jedná o zásadní otázku procesního postupu, mající značný význam nejen při zkoumání naplnění zákonných podmínek použití ustanovení § 307 tr. ř., resp. § 179g tr. ř., ale souvisí i s rozhodováním v adhezním řízení (srov. § 228 a § 229 tr. ř.). Senát 5 Tdo, respektuje judikaturu Nejvyššího soudu, konkrétně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2001, sp. zn. 11 Tz 129/2001, publikované pod č. 41/2001-I. Sb. rozh. tr., a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 1973, sp. zn. 5 Tz 49/73, publikovaný pod č. 34/1974 Sb. rozh. tr., neshledal potřebu změnit právní výklad odpovědnosti pachatele za škodu, kterou činem způsobil zaviněným protiprávním jednáním, tj. v příčinné souvislosti se skutkem, pro nějž je konáno trestní řízení, event. byl podán návrh na potrestání. V takové situaci je soud oprávněn, resp. dokonce povinen v odsuzujícím rozsudku uložit obviněnému povinnost k náhradě této škody podle § 228 odst. 1 tr. ř. Tím spíše je třeba požadovat od obviněného, u něhož soud uvažuje o použití ustanovení § 307 tr. ř., tj. o podmíněném zastavení trestního stíhání, aby nahradil škodu nebo uzavřel dohodu o její náhradě anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě ve vztahu ke všem subjektům, jimž ji skutečně způsobil, a to bez ohledu na to, zda jsou zachyceny v popisu skutku, který je předmětem trestního stíhání. Tento právní názor však je odlišný od právního názoru vyjádřeného již v jiných rozhodnutích Nejvyššího soudu. Senát 8 Tdo ve věci vedené pod sp. zn. 8 Tdo 1571/2011 odmítl požadavek nejvyššího státního zástupce, aby v rámci náhrady celkově způsobené škody byly řešeny i náklady na ošetření dalších dvou poškozených s argumentem, že „zranění a ošetření těchto dvou osob nejsou zahrnuta v popisu stíhaného skutku ani jako další následek, a proto je ani nelze považovat za součást skutku“. Přitom nevysvětlil důvod, proč uvedené závěry vyplývající z dosavadní publikované judikatury nelze aplikovat na projednávaný případ, event. proč se neztotožnil s vysloveným názorem týkajícím se podstaty skutku a povinnosti pachatele nahradit škodu všem poškozeným, kterým ji svým zaviněným jednáním způsobil. Jde sice o právní názor o procesním právu, což jinak zásadně není důvodem pro postoupení věci velkému senátu, avšak jak již bylo zmíněno, senát 5 Tdo jednomyslně dospěl k závěru, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam. Senát 5 Tdo vzal v tomto směru rovněž v úvahu, že řešená právní otázka má mimořádný význam jak pro strany trestního řízení, tak pro jednotnou rozhodovací praxi senátů Nejvyššího soudu.

Velký senát Nejvyššího soudu nejprve posuzoval, zda dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné, zda bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit. Shledal přitom, že tyto předpoklady byly splněny.

Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., velký senát Nejvyššího soudu dále posuzoval, zda nejvyšším státním zástupcem vznesené námitky naplňují jím uplatněné dovolací důvody, a shledal, že dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. f), l) tr. ř. byly uplatněny v souladu se zákonem vymezenými podmínkami.

Vzhledem k tomu, že nezjistil žádný důvod podle § 265i odst. 1 tr. ř. pro odmítnutí dovolání nejvyššího státního zástupce, přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, a to v rozsahu a z důvodů vymezených v dovolání, jakož i řízení těmto rozhodnutím předcházející.

Velký senát Nejvyššího soudu se nejprve v souladu s usnesením senátu 5 Tdo ze dne 5. 9. 2012, sp. zn. 5 Tdo 859/2012, zabýval námitkou nejvyššího státního zástupce, který považoval napadená rozhodnutí soudů obou stupňů za nesprávná proto, že obviněný nebyl vyslechnut soudem a vzhledem ke konání zkráceného řízení (§ 179a a násl. tr. ř.), v němž do okamžiku podání návrhu na potrestání nebyl v postavení obviněného (srov. § 314b odst. 1 tr. ř.), nemohl vyslovit souhlas s podmíněným zastavením svého trestního stíhání. To bylo zahájeno až podáním návrhu na potrestání, absentuje tudíž i podmínka uvedená v § 307 odst. 1 písm. a) tr. ř., tj. doznání. Vzhledem k tomu, že I. K. byl v rámci zkráceného přípravného řízení vyslechnut „jen“ v postavení podezřelého, nemohlo být jeho vyjádření ke sdělení podezření z přečinu podle § 270 odst. 1 tr. ř. posouzeno jako právně relevantní doznání. Obviněný byl sice před svým výslechem v postavení podezřelého poučen o možnosti podmíněného odložení návrhu na potrestání podle § 179g a násl. tr. ř., ale s ohledem na zásadní rozdílnost tohoto institutu od možnosti soudu podmíněně zastavit trestní stíhání podle § 307 tr. ř. nelze podle nejvyššího státního zástupce považovat doznání učiněné v rámci výpovědi podezřelého za „kvalifikované“ a v důsledku toho nemohl obviněný ani vyslovit náležitý souhlas s postupem podle § 307 tr. ř.

Krajský soud v Brně reagoval v napadeném usnesení na shodnou námitku státní zástupkyně městského státního zastupitelství tak, že doznání, které obviněný vyslovil v rámci svého výslechu v procesním postavení podezřelého, stejně jako veškeré další skutečnosti obsažené v jeho výpovědi, jsou procesně použitelné i v řízení před nalézacím soudem. Přitom odkázal na ustanovení § 314d odst. 2 tr. ř., který připouští možnost čtení protokolu o výslechu podezřelého v hlavním líčení podle § 207 odst. 2 tr. ř. Uvedený názor odvolacího soudu je možné podle senátu 5 Tdo, rovněž tak i podle velkého senátu Nejvyššího soudu, považovat za správný, neboť v podstatě vychází z formulace ustanovení § 314d odst. 2 tr. ř., který výslovně odkazuje na možnost použít v hlavním líčení konaném ve zjednodušeném řízení ve vztahu k výslechu obviněného ustanovení § 207 odst. 2 tr. ř. Navíc provedení výslechu obviněného soudem v tomto typu řízení není obligatorní. Podstatnou povinností soudu je však zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností tak, aby mohl rozhodnout o podaném návrhu na potrestání. Přitom soud může rozhodnout, že nebude provádět dokazování těch skutečností, které obviněný i státní zástupce označí za nesporné, a není závažného důvodu o nich pochybovat. V posuzované trestní věci však hlavní líčení konáno nebylo, tudíž obviněný nebyl před soudem vůbec vyslýchán. Za této procesní situace je možné jeho doznání, jež učinil v rámci své výpovědi v procesním postavení podezřelého, považovat za dostatečné ve vztahu k podmínce definované v § 307 odst. 1 písm. a) tr. ř. V rámci posuzování naplnění této procesní podmínky je totiž významné, že obviněný I. K. vyslovil souhlas se všemi skutkovými okolnostmi obsaženými v záznamu o sdělení podezření z přečinu podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku ze dne 22. 2. 2012, v němž byl skutek popsán shodně jako v návrhu na potrestání. Před svým výslechem byl obviněný, resp. podezřelý rovněž náležitě poučen mj. podle § 90 a násl. tr. ř. Z hlediska obsahu i formy tak i podle soudní judikatury lze považovat takové doznání obviněného za dostatečné a odpovídající zákonné podmínce ustanovení § 307 odst. 1 písm. a) tr. ř. (srov. č. 6/1996 a 57/2006 Sb. rozh. tr.).

Velký senát Nejvyššího soudu, nepovažuje za správnou ani dovolací námitku o zásadní rozdílnosti podmíněného odložení návrhu na potrestání podle § 179g a násl. tr. ř. a podmíněného zastavení

trestního stíhání podle § 307 a násl. Při porovnávání obou institutů trestního řádu upravujících odklon od standardního řízení a umožňujících jiný způsob ukončení trestního řízení než vyslovení viny je nutné zkoumat především jejich smysl. Jak vyplývá z charakteristiky obou těchto institutů, mají stejný účel, tj. poskytnout podezřelému či obviněnému z přečinu možnost odklonu spočívající v tom, že není nutné přistoupit k vyslovení viny a trestu, resp. vůbec zahájit trestní stíhání. Jsou proto určeny pro takové případy, v nichž je vhodné klást větší důraz na výchovný účel před represí a upřednostnit nahrazení škody poškozenému před vyslovením viny a příp. uložením a výkonem trestu odsouzeným. Oba způsoby alternativního řízení tudíž preferují nápravu škodlivých následků protiprávního jednání před represivním trestním postihem obviněného. Rovněž při srovnání zákonných podmínek, za nichž je možné použití těchto zvláštních způsobů řízení, není zjevný podstatný rozdíl, naopak ustanovení § 179g tr. ř., které bylo do trestního řádu zavedeno později (až novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 283/2004 Sb.), má od doby účinnosti zákona č. 459/2011, jenž nabyl účinnosti 1. ledna 2012, prakticky shodné znění jako § 307 tr. ř. Oba instituty lze použít jen u přečinů, obviněný, resp. podezřelý musí učinit doznání ohledně všech skutkových okolností, nahradit škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřít dohodu, nebo učinit jiné potřebné opatření k její náhradě, event. vydat bezdůvodné obohacení činem získané, nebo opět uzavřít dohodu či učinit jiné opatření k jeho vydání, vyslovit souhlas s takovým postupem, a to vše jen v těch případech, kdy vzhledem k osobě obviněného, resp. podezřelého, a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující. Ke shodě zákonné definice došlo i při určení rozpětí zkušební doby, kterou je třeba vždy stanovit (6 měsíců až dva roky), a v možnosti uložit přiměřená omezení. S ohledem na vymezení zákonných podmínek, které jsou u obou způsobů odklonů od trestní represe téměř totožné, a to díky změněné právní úpravě, je také zjevná snaha zákonodárce maximálně oba instituty přiblížit. Nejde je proto označit za natolik rozdílné, aby nebylo možné uznat vzájemné naplnění těch podmínek, jež jsou jim společné. Naprostá shoda u obou alternativních postupů je u doznání a souhlasu obviněného, resp. podezřelého, jakožto zákonem definovaných předpokladů jejich aplikace.

Pokud tedy byl I. K. v procesním postavení podezřelého v rámci své výpovědi náležitě poučen o možnosti postupovat podle § 179g tr. ř., souhlasil s ním, přičemž příslušná státní zástupkyně nezvolila tento způsob odklonu a podala k soudu návrh na potrestání, není vyloučeno, aby soud považoval takový souhlas za dostačující i pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 307 odst. 1 tr. ř. Samozřejmě za podmínky, že souhlas byl učiněn řádně, tj. výslovně ke všem okolnostem, za nichž měl být čin spáchán ve smyslu již citované soudní judikatury. Nakonec v případě, že by takový obviněný nechtěl z různých důvodů akceptovat rozhodnutí soudu o podmíněném zastavení svého trestního stíhání podle § 307 tr. ř., může podat proti takovému usnesení stížnost, jež má odkladný účinek (srov. § 307 odst. 5 tr. ř.). Je tak dostatečně zajištěno, aby v případě změny názoru obviněného na celou věc, která se jej týká, mohl projevit svou vůli, aniž by ohrozil výsledek trestního řízení, nebo byl jakkoli omezen či dokonce zkrácen na svých procesních právech. V posuzovaném případě obviněný i ve svém vyjádření k dovolání setrval na svém doznání učiněném v procesním postavení podezřelého a vyjádřil jej právě i tím, že nepodal řádný opravný prostředek proti rozhodnutí soudu prvního stupně.

Z tohoto hlediska tak nepovažuje velký senát Nejvyššího soudu stejně jako před ním senát 5 Tdo shora uvedené výhrady uplatněné nejvyšším státním zástupcem v dovolání za důvodné. Podmínka doznání a souhlasu obviněného s použitím ustanovení § 307 tr. ř. v řízení před soudem byla splněna a z tohoto důvodu by obě napadená usnesení soudů nižších stupňů nebylo možné posoudit jako nezákonná.

Jinak je tomu však u druhé dovolací námitky, jíž je urovnání vztahů mezi obviněným a poškozenými, byť nikoli v tak širokém rozsahu, jak bylo v dovolání požadováno. Zcela legitimní jsou tvrzení dovolatele ohledně existence nároku autora či osoby jeho jménem jednající, event. držitele licence a

jiných oprávněných subjektů, na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení (srov. § 40 odst. 4 autorského zákona). Není pochyb o tom, že v takových případech, kdy v důsledku protiprávního jednání dojde ke vzniku škody nebo k bezdůvodnému obohacení, nastupuje odpovědnost pachatele za uvedené škodlivé následky činu a na druhé straně právo poškozených domáhat se náhrady škody či vydání bezdůvodného obohacení.

Senát 5 Tdo shrnul v odůvodnění svého rozhodnutí, že v případě obviněného I. K. soud prvního stupně zohlednil pouze uhrazení škody způsobené společnosti E. A. I., ve výši, jak ji vyčíslil zástupce tohoto poškozeného pro Českou republiku, advokátní kancelář R., R. & G. Ohledně vyjádření Č. n. s. M. f. h. p. (dále ve zkratce „ČNS IFPI“), a Č. p. u., která jsou součástí trestního spisu (viz č. l. 101 až 103 a 118 až 121), neučinil soud prvního stupně žádný závěr a z jeho velice stručného odůvodnění nelze vůbec zjistit, jakými úvahami byl v otázce hodnocení případných nároků jmenovaných subjektů veden. A to přesto, že v bodě II. 1) výroku svého usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání označil Městský soud v Brně společnost ČNS IFPI jako poškozeného. Krajský soud v rámci reakce na odvolací námitku správně posoudil formulaci písemného sdělení ČNS IFPI jako tzv. podmíněné připojení k trestnímu stíhání, které soudní praxe neuznává za řádný návrh na náhradu škody jako dostačující podklad pro rozhodnutí o nároku poškozeného. Navíc je v daném případě nutné připomenout, že skutek nebyl v citované části bodu II. 1) usnesení soudu prvního stupně popsán správně, neboť ČNS IFPI nemůže být subjektem procesních práv poškozeného ve smyslu příslušných ustanovení trestního řádu (srov. §§ 43 a násl.) bez výslovného zmocnění výrobců zvukových záznamů a hudebních zvukově obrazových záznamů včetně distributorů (srov. čl. III. Stanov na č. l. 109 trestního spisu). Nemůže proto samostatně vystupovat jako poškozený a učinit tak procesně způsobilou formou řádné připojení k trestnímu řízení s nárokem na náhradu škody.

Jiná situace nastala ovšem ve vztahu k vyslovenému nároku na náhradu škody ze strany Č. p. u. (srov. č. l. 120 až 121 trestního spisu) ve výši celkem 3 802 769 Kč, kterou tvořil ušlý zisk za neoprávněné rozmnožování audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů a ušlý zisk způsobený porušením práva na „sdělování veřejnosti“. Dále pak Č. p. u. uvedla seznam jednotlivých držitelů práv, kteří byli činem obviněného dotčeni, a vyčíslila jednotlivě škodu jim způsobenou. Vzhledem k tomu, že ani Č. p. u., registrovaná jako zájmové sdružení, nemůže bez konkrétního zmocnění držitelů autorských práv či práv souvisejících vystupovat v trestním řízení jako poškozený, doložila do trestního spisu kopie „Pověření“ jednotlivých subjektů, vyjmenovaných pod bodem I. výroku napadeného usnesení Městského soudu v Brně, jehož součást tvoří i zmocnění k zastupování zájmů konkrétní společnosti mj. jako poškozeného v trestním řízení. Na rozdíl od již zmiňovaného ČNS IFPI bylo v popisu této části skutku správně uvedeno, že Č. p. u. je zmocněncem poškozených, do jejichž práv obviněný zasáhl. Přesto na uvedenou skutečnost samosoudkyně Městského soudu v Brně nijak nereagovala a při hodnocení podmínek pro podmíněné zastavení trestního stíhání nezkoumala event. odpovědnost obviněného za škodu způsobenou vyjmenovaným poškozeným subjektům, jejichž jménem vystupoval zmocněnec Č. p. u. Krajský soud v Brně ke shodné odvolací námitce poznamenal, že nebylo třeba se zabývat touto okolností, neboť státní zástupce neučinil součástí popisu skutku v návrhu na potrestání obviněného způsobení škody těmto poškozeným.

Stejný názor zaujal v minulosti i senát 8 Tdo ve svém usnesení ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1571/2011, jímž na podkladě dovolání nejvyššího státního zástupce zrušil usnesení soudu druhého stupně, který zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost státního zástupce proti usnesení soudu prvního stupně, který podmíněně zastavil trestní stíhání obviněného podle § 307 odst. 1 tr. ř. Jednou z výhrad, které nejvyšší státní zástupce proti rozhodnutí soudů nižších stupňů uplatnil, byl i požadavek na nahrazení škody všem osobám, jimž měl obviněný způsobit škodu v rámci dopravní nehody. Senát 8 Tdo nejprve obecně vymezil, že mezi čtyři nezbytné podmínky pro podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř. patří to, že obviněný nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná

potřebná opatření k její náhradě. Obviněný tedy má tři možnosti, které mu jsou dány na výběr (zákonná úprava žádnou z nich neupřednostňuje). Těmito možnostmi jsou úplná reparace způsobené škody obviněným již před rozhodnutím, uzavření dohody o její náhradě s poškozeným a učinění jiných potřebných opatření k její náhradě. Současně však platí, že zásadně je třeba vypořádat celou náhradu škody, byť kombinací uvedených možností. Na druhé straně však senát 8 Tdo uvedl, že nemohl považovat za správnou argumentaci nejvyššího státního zástupce, pokud do podaného dovolání zahrnul rovněž požadavek, aby v rámci náhrady celkově způsobené škody byly řešeny i náklady na ošetření dvou poškozených (a s tím související nároky jejich zdravotní pojišťovny), jejichž zranění a následná ošetření nejsou zahrnuta v popisu stíhaného skutku jako jeho další následek, a proto je ani nelze považovat za součást skutku. Pak ovšem nepřicházelo ani v úvahu řešit problematiku náhrady škody ve vztahu k těmto poškozeným. Přitom se senát 8 Tdo vůbec nezabýval shora citovanými publikovanými rozhodnutími, nevysvětlil případně důvod, proč je nelze aplikovat na projednávaný případ, eventuálně proč se neztotožnil s vysloveným názorem týkajícím se podstaty skutku a povinnosti pachatele nahradit škodu všem, kterým ji svým zaviněným jednáním způsobil.

S takovým názorem senátu 8 Tdo však není možné souhlasit, neboť v tomto rozhodnutí došlo k záměně pojmů „popis skutku“ a „skutek“. Předmětem trestního stíhání je vždy skutek, v němž je spatřován trestný čin. Jeho podstatou je trestně právně relevantní jednání a jím zapříčiněný trestněprávně významný následek. Již na počátku trestního stíhání je třeba skutek popsat tak, aby nemohl být zaměněn s jiným a především aby vyjadřoval všechny okolnosti významné z hlediska jeho právní kvalifikace, znaků konkrétního trestného činu, jaký je v něm spatřován. Proto i při posuzování otázky škodlivého následku je nutné vždy vycházet ze skutku, který je obviněnému kladen za vinu, a zkoumat, zda ke konkrétní škodě (stejně tak i k bezdůvodnému obohacení) došlo v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním a zda je zahrnuta zaviněním pachatele. Přestože nemusí být ve skutku uvedeny např. všechny osoby, které byly v důsledku protiprávního jednání obviněného poškozeny, může soud rozhodnout i o nárocích na náhradu škody těchto neuvedených poškozených, pokud vzniklá škoda je v příčinné souvislosti s tímto zaviněným jednáním obviněného (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2001, sp. zn. 11 Tz 129/2001, publikované pod č. 41/2002-I. Sb. rozh. tr., a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 1973, sp. zn. 5 Tz 49/73, publikovaný pod č. 34/1974 Sb. rozh. tr.).

Z těchto důvodů se velký senát Nejvyššího soudu v projednávané věci zcela ztotožnil s právním závěrem senátu 5 Tdo, že jestliže soud uvažuje o použití ustanovení § 307 tr. ř., které upravuje podmíněné zastavení trestního stíhání, je nezbytné, aby obviněný nahradil škodu nebo uzavřel dohodu o její náhradě nebo aby učinil jiná potřebná opatření k její náhradě, a to ve vztahu ke všem subjektům, jimž škodu skutečně způsobil, a to bez ohledu na to, zda jsou tito poškození zachyceni v popisu skutku, který je předmětem trestního stíhání. Od účinnosti zákona č. 181/2011 Sb., tj. od 1. 7. 2011 se stejná situace týká i vydání bezdůvodného obohacení, pokud bylo činem získáno (srov. § 307 odst. 1 písm. c/ tr. ř.).

S odkazem na shora citovanou judikaturu považuje velký senát Nejvyššího soudu za nutné uvést, že není relevantní důvod změnit tento výklad odpovědnosti obviněného za škodu, kterou činem způsobil zaviněným protiprávním jednáním, tj. v příčinné souvislosti se skutkem, pro nějž je konáno trestní řízení, a to i poškozeným, kteří nebyli uvedeni ve skutkové části výroku o vině. Obdobně se tento výklad po novele trestního řádu provedené zákonem č. 181/2011 Sb. uplatní s účinností od 1. 7. 2011 i ohledně odpovědnosti obviněného za nemajetkovou újmu nebo za bezdůvodné obohacení, které obviněný takovým skutkem získal. V takovémto případě je soud povinen v odsuzujícím rozsudku za splnění zákonných podmínek uložit obviněnému povinnost k náhradě takové škody, nemajetkové újmy nebo k vydání bezdůvodného obohacení podle § 228 odst. 1 tr. ř. Vzhledem k povaze podmíněného zastavení trestního stíhání je třeba tento výklad přiměřeně uplatnit i v případě, že soud uvažuje o použití ustanovení § 307 tr. ř., tj. o podmíněném zastavení trestního stíhání, a v důsledku

toho je nutno požadovat od obviněného, aby nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo uzavřel dohodu o její náhradě či učinil jiná potřebná opatření k její náhradě, anebo vydal bezdůvodné obohacení činem získané, nebo s poškozeným o jeho vydání uzavřel dohodu, anebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání, a to ve vztahu ke všem subjektům, jimž škodu skutečně způsobil nebo na jejichž úkor se bezdůvodně obohatil, a to bez ohledu na to, zda jsou zachyceny v popisu skutku, který je předmětem trestního stíhání (srov. § 307 odst. 1 písm. b/, c/ tr. ř.). V této souvislosti právě judikatura jasně upozornila na nutnost odlišit pojmy „skutek“ a „popis skutku“, který musí obsahovat ty skutkové okolnosti, které jsou právně významné z hlediska naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty stíhaného trestného činu.

Závěrem tedy velký senát Nejvyššího soudu zdůrazňuje, že předmětem trestního stíhání je vždy skutek, v němž je spatřován trestný čin, od kterého je třeba odlišovat jeho popis, který je obsažen v obžalobě nebo v návrhu na potrestání (srov. č. 41/2002-I. Sb. rozh. tr.). Podstatou skutku je trestně právně relevantní jednání a jím zapříčiněný trestněprávně významný následek. Proto i při posuzování otázky škodlivého následku při podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 307 odst. 1 tr. ř. je nutné vždy vycházet ze skutku, který je obviněnému kladen za vinu, a zkoumat, zda ke konkrétní škodě nebo k bezdůvodnému obohacení došlo v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním obviněného a zda je zahrnuta jeho zaviněním. Přestože nemusí být ve skutku obsaženém žalobním návrhu obžaloby nebo návrhu na potrestání popsány např. všechny osoby, které v důsledku protiprávního jednání obviněného utrpěly škodu nebo na jejichž úkor bylo získáno bezdůvodné obohacení, musí soud rozhodující o podmíněném zastavení trestního stíhání, pokud je vzniklá škoda nebo bezdůvodné obohacení v příčinné souvislosti se zaviněným jednáním obviněného, které je mu kladeno za vinu, zkoumat, zda obviněný nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě, nebo vydal bezdůvodné obohacení činem získané, nebo s poškozeným o jeho vydání uzavřel dohodu, anebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání, ve vztahu ke všem subjektům, jimž škodu skutečně způsobil nebo na jejichž úkor se bezdůvodně obohatil, a to bez ohledu na to, zda jsou zachyceny v popisu skutku, který je předmětem trestního stíhání (§ 307 odst. 1 písm. b/, c/ tr. ř.).

Jestliže nalézací soud nerespektoval tento právní názor a rozhodl o podmíněném zastavení trestního stíhání obviněného I. K., byl tím naplněn dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř., neboť podmínky pro podmíněné zastavení trestního stíhání splněny nebyly. Pokud poté odvolací soud stížnost státního zástupce proti usnesení nalézacího soudu podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl, byl tím naplněn i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

Proto velký senát Nejvyššího soudu shledal podané dovolání nejvyššího státního zástupce z hlediska uplatněných dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. f), l) tr. ř. důvodným a za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 4. 2012, sp. zn. 8 To 152/2012, a usnesení Městského soudu v Brně ze dne 12. 3. 2012, sp. zn. 2 T 35/2012, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc obviněného I. K. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Současně zevrubně vyložil, jakými otázkami se nalézací soud musí v dalším řízení zabývat. Toto rozhodnutí učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání, neboť vzhledem k charakteru vytknutých vad je zřejmé, že je nelze odstranit ve veřejném zasedání.